

Корчагіна О. В.,

кандидат наук із соціальних комунікацій,

доцент кафедри журналістики

*ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»
м. Полтава, Україна*

СУЧАСНИЙ ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОСТІР: РОЛЬ «НОВИХ МЕДІА» В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ

Термін «Нові медіа» добре пояснив Рассел Нойман, професор Мічиганського університету: «New media – це новий формат існування засобів масової інформації, які постійно доступні на цифрових пристроях і передбачають активну участь користувачів у створенні та поширенні контенту» [2]. Сучасний розвиток інформаційного простору залежить від здатності швидко пристосовуватися до змін і активно використовувати мультимедійні технології для забезпечення доступу до інформації, покращення комунікації та залучення аудиторії. Швидкий розвиток технологій і комунікацій змінив медіапарадигму та способи сприйняття інформації. Це створює нові виклики для суспільства, яке має адаптуватися не лише до цих змін, а й жити в умовах російсько-української війни, що почалася 24 лютого 2022 року.

Російська агресія стала безпрецедентним викликом для українського суспільства та медіапростору. За таких умов українські електронні медіа опинилися на передовій у боротьбі за правду та захист національних інтересів. І сьогодні вони відіграють вирішальну роль у формуванні громадської думки, протидії ворожій пропаганді та об'єднанні суспільства перед лицем загрози національному існуванню.

Перш за все, варто зазначити, що жодне медіа, навіть онлайн-видання, не знало, як діяти вранці 24 лютого 2022 року. Перші дні після початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну продемонстрували, що українська журналістика виявилася зовсім не готовою до роботи в умовах війни. Лише через день-два кожне медіа змогло визначити для себе відповідний формат роботи.

Однією з найбільш помітних змін у контенті електронних медіа стало переважання воєнної тематики. Основними темами інформаційного простору стали новини про хід бойових дій, дипломатичні зусилля, гуманітарні наслідки та міжнародну реакцію на війну. Значну увагу медіа приділяють висвітленню героїзму українських військових, стражданням мирного населення, руйнуванню інфраструктури та воєнним злочинам, скоєним російською армією. При цьому журналісти

прагнуть подавати збалансовану та об'єктивну інформацію, базуючись на фактах і перевірених джерелах.

Ще однією з тенденцій стало зростання патріотичного та мобілізаційного контенту в медіа. В умовах російської агресії та загрози для національного існування медіа відіграють ключову роль у піднесенні морального духу населення, заохоченні до волонтерства та благодійної діяльності, а також у мобілізації суспільства на підтримку армії та держави. Це відбивалося через публікацію журналістських матеріалів про героїзм і самовідданість українських захисників, висвітлення волонтерських ініціатив, благодійних заходів і закликів до єднання та стійкості нації перед обличчям агресії.

Соціальні мережі також є представниками «нових медіа» й на сьогодні вони стають дедалі важливішим джерелом інформації, причому це стосується як широкої аудиторії, так і журналістів. Вони все частіше використовують платформи на зразок Facebook, Telegram та Instagram для отримання новин, реакцій суспільства та даних про діяльність влади. Однією з ключових тенденцій сучасного інформаційного простору стало зростання аудиторії Telegram- і YouTube-каналів. Telegram-канали частково навіть витіснили традиційну журналістику, що створює певні проблеми. У Telegram часто поширюється нефільтрований потік інформації, який містить неперевірені дані, а іноді й відверті фейки без подальших спростувань. Ми можемо констатувати, що стандарти журналістики практично не дотримуються. На YouTube ситуація дещо інша, але там також безліч каналів, що займаються інформаційним авантюризмом або навіть шахрайством. Та все ж незважаючи на ризики дезінформації та маніпуляцій, користувач обирає швидкість і зручність доступу до інформації через соціальні мережі. Таким чином, соціальні мережі перетворюються на ключовий інструмент для отримання інформації для багатьох українців.

Дезінформаційні кампанії часто є складовою частиною гібридної війни, яка може включати підривну діяльність у медіапросторі, провокації, теракти, а також економічний і соціальний тиск на владу та населення. Зокрема, Росія активно використовує гібридні операції для дестабілізації ситуації в країнах, проти яких вона веде агресію. Для України ці питання стають особливо важливими в контексті інформаційного виміру війни, яку Росія вже тривалий час веде проти українців. Слід зазначити, що сьогодні Україна успішно тримає оборону на інформаційному фронті. Наприклад, країна увійшла до рейтингу топ-25 держав світу за рівнем кібербезпеки, відповідно до Національного індексу кібербезпеки (NCSI). Для системної протидії інформаційним та цифровим викликам уряд України схвалив Стратегію інформаційної безпеки до 2025 р. Метою Стратегії є протидія внутрішнім та зовнішнім загрозам, підтримка інформаційними засобами соціальної і політичної стабільності й оборони держави.

Також Україна здобула значний досвід у сфері кіберзахисту та підвищення медіаграмотності населення і може ділитися цими знаннями з іншими країнами, зокрема, тими, що нині борються з проявами авторитаризму.

Отже, перевірка інформації стала звичною та обов'язковою діяльністю для свідомих споживачів «нових медіа». На наш погляд, це зумовлено такими факторами: інформаційнопросвітницькі кампанії на провідних медіаресурсах; активізація роботи на всіх можливих комунікаційних платформах Центру протидії дезінформації; активна централізована інформаційна кампанія держави, яка закликала громадян України перевіряти інформацію через її відповідність офіційним повідомленням державних органів влади, недовіряти невідомим акаунтам у соціальних мережах та медіа, зокрема й російським медіа.

Війна загострила усвідомлення медіа своєї ролі та місії в суспільстві. Війна змусила медіа вийти зі звичної зони комфорту, переглянути підходи до комунікації з аудиторією, формування контенту та прозорості.

Список використаних джерел:

1. Modern Political Propaganda: Definition, Examples & How To Spot It // Liberties.eu. URL: <https://www.liberties.eu/en/stories/political-propaganda/43850>.

2. Neuman R. The future of the mass audience / R. Neuman. Cambridge: Cambridge University Press, 2001. 205 p.

3. Особливості функціонування медіаринку України в умовах війни (лютий–вересень 2022 року). URL: <https://cct.dp.ua/index.php/journal/article/view/198>

4. Трансформації медіаринку. URL: <https://detector.media/rinok/article/216649/2023-09-10-transformatsii-mediarynku-yak-zminylysy-spozhyvachi-tsinnostita-pidkhody/>

5. Трансформація українських медіа під час війни: здобутки, виклики і перспективи. URL: <https://www.google.com/amp/s/interfax.com.ua/news/blog/914975-amp.html>